

Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Craffu Lle held at Council Chamber, County Hall, The Rhadyr USK on Dydd Iau, 14eg Mawrth, 2024 at 10.00 am

Councillors Present

County Councillor Lisa Dymock (Chairman)

County Councillors: Louise Brown, Emma Bryn, Jane Lucas, Maria Stevens, Jackie Strong, Tudor Thomas

Also in attendance County Councillor:
Angela Sandles, Cabinet Member for Equalities and Engagement

Officers in Attendance

Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu
Jane Rodgers, Pennaeth Gwasanaethau Plant
David Jones, Pennaeth Diogelu'r Cyhoedd

APOLOGIES: County Councillors Tomos Davies and Laura Wright

1. Datganiadau o Fuddiant

Nid oedd unrhyw Ddatganiadau o Fuddiant.

2. Fforwm Agored i'r Cyhoedd

Dim.

3. Strategaeth Toiledau Lleol

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Angela Sandles a David Jones yr adroddiad ac ateb cwestiynau'r aelodau gyda Jane Rodgers.

Pwyntiau allweddol a godwyd gan yr Aelodau:

- Roedd yr arolwg diwethaf yn 2019 - a fyddwn yn cynnal un arall yn fuan i gadw'r ddogfen yn berthnasol? – **CAM GWEITHREDU: swyddogion i geisio eglurder gan Lywodraeth Cymru ynghylch cyhoeddi arolwg arall, ac unrhyw ganllawiau penodol ar ei gyfer**
- Mae'r cynllun Mae Bechgyn Angen Biniâu yn cael ei gyflwyno ac mae'n dda i weld hyn a thoiledau'n dod yn Stoma-gyfeillgar – a oes mwy o fanylion erbyn pryd y bydd y mesurau hyn yn cael eu cyflawni? Beth fydd y costau yn y pendraw?
- A ellid defnyddio peth o'r grant o £17,200 a grybwyllir yn 15.3 ar gyfer gweithredu hyn?
- A fydd y cyfleusterau toiledau a restrir ar y we yn dangos y bydd y biniâu nawr ar gael, gyda rhai yn gyfeillgar i Stoma, ac ati? – **CAM GWEITHREDU: i gael y wybodaeth ddiweddaraf am doiledau'r A40, ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau**
- Gan nodi pwysigrwydd yr arwyddion dwyieithog, a ydym yn siomi'r trigolion Saesneg eu hiaith drwy beidio â'u harddangos yn y cyfamser? A all hynny fod yn rhan o'r Cynllun Gweithredu?

- A ellir diwygio 1.13 yn y strategaeth i ddweud, 'bydd toiledau neillryw bob amser yn cael eu darparu' a 'darpariaeth i'r ddau ryw yn cael ei hystyried pan fydd newidiadau'n cael eu gwneud i gyfleusterau presennol mewn ymgynghoriad llawn â rhanddeiliaid'?
- Mae problem ynglŷn â manau diogel, a gellid camddehongli'r pwynt bwled hwnnw i ddweud ein bod yn mynd i newid pob toiled i gyfleusterau neillryw, a byddai nifer o bobl yn teimlo'n anghyfforddus yn mynd i mewn i doiledau oedd â chyfleusterau ymolchi a rennir a oedd yn gaeedig – ac felly, mae angen pwynt bwled arall hefyd sy'n dweud 'bydd darpariaeth neillryw hefyd yn ddrws senl y gellir ei gloi i'r nenfwd gyda chyfleusterau golchi wedi'u hamgáu yn agor allan i fannau cyhoeddus diogel, naill ai'n fewnol neu'n allanol.' – **CAM GWEITHREDU: Y Cynghorydd Brown i rhoi awgrymiadau geiriad angen i swyddogion**
- Sylwch nad yw'r Map Toiledau Cenedlaethol yn rhoi unrhyw wybodaeth benodol am doiledau mewn lleoliad penodol e.e. Cas-gwent.
- A fyddai aelodau yn agored i ffurfio gweithgor i edrych ar y strategaeth, fel y gwnaed yn flaenorol? – **CAM GWEITHREDU: aelodau i drafod y cyfeiriad i'w gymryd y tu allan i'r cyfarfod, a pha aelodau fydd yn cymryd rhan**
- A allwn ni gael adborth gan ein glanhawyr?
- A yw Cynghorau Tref yn gyfrifol am drefnu archwiliadau lechyd yr Amgylchedd neu a ydynt yn mynd drwy'r awdurdod lleol? Oes rhaid i'r archwiliadau gael eu hariannu gan y Cynghorau Tref?
- Mae ymateb o 5% gan Gyngor Tref Cil-y-coed yn siomedig iawn. A fyddai strategaeth flynyddol ar gyfer ymatebion yn syniad da?
- Mae llawer i'w ddysgu gan Gyngor Tref y Fenni a'r arolygon gwasanaeth a gynhaliwyd ganddynt
- **CAM GWEITHREDU: adrodd yn ôl bod angen gwella'r Gymraeg yn y Map Toiledau Cenedlaethol**
- Mae mater arwyddion Cymraeg yn syndod: gan ein bod ni yng Nghymru a bod ffocws pwysig ar wthio'r iaith, dylem allu eu cynhyrchu yn fewnol; gobeithio y gellir gwneud hynny.
- O ran toiledau 'Changing Places', mae gwelliannau wedi bod ond nid oes darpariaeth yn nhref Y Fenni ar gyfer unrhyw un ag anabledau difrifol. Dylai fod dyhead i rywbeth gael ei ddarparu, gan nodi bod potensial ar gyfer cyfleusterau yng Nghanolfan Melville, gyda hi yn cymryd lle Stryd Tudor.
- Mae Lôn Whitehorse Lane yn ddadleuol, byddai'n anodd iawn dod â hynny'n ôl i wasanaeth, yn enwedig o ystyried pryderon Heddlu Gwent ynghylch cymryd cyffuriau, ymddygiad gwrthgymdeithasol a difrod.
- Mae angen gwneud rhai cywiriadau, e.e. t28, Heol y Priordy ddim ar agor bellach ond mae'r map yn dangos ei fod ar agor, ac mae amseroedd agor Neuadd y Sir yn anghywir – **CAM GWEITHREDU: Y Cynghorydd Lucas i ddarparu cywiriadau i'r tim eu diweddar**
- Cwyn reolaidd yng Nghyngor Tref Trefynwy yw bod amseroedd agor a chau'n amrywio'n sylweddol fel ei fod ar gau yn aml pan ddylai fod ar agor.
- A yw'n hysbys yn gyffredinol bod gwasanaeth am ddim ar gyfer arolygiadau?
- Mae'n siomedig nad oes mwy ar Lan Hafren, a'r ganolfan hamdden yn y llys sirol ddim yn cyrraedd safonau 'Changing Places'.
- Byddai man newid yn Hyb Magwyr wedi bod yn ddelfrydol ar gyfer pobl ar ddiwrnod allan, yn dod yn ôl o siopa, ac ati.
- Hoffwn atgyfnerthu'r pwynt am ddiogelwch menywod a merched mewn toiledau cyhoeddus.
- A allwn ni gael mwy o fanylion am y broblem o ymddygiad gwrthgymdeithasol, cymryd cyffuriau a difrod i doiledau, a sut mae'n cael ei reoli?
- Ynglŷn â chymryd cyffuriau, yn Nhrefynwy gosodwyd golau glas ar gost fawr oherwydd mae'n ymddangos bod hyn yn gwahardd gweld gwythiennau, a bu sôn am ddarparu

blwch diogel ar gyfer eitemau miniog – mae angen mynd ar drywydd hyn – **CAM GWEITHREDU: Y Cynghorydd Lucas i wirio statws**

- A ydyn ni'n gallu ymgysylltu mwy â'r clinigau ar gyfer rhai afiechydon sy'n cael eu darparu gan Ysbyty Cas-gwent a Nevill Hall fel eu bod yn ymwybodol y gellir rhoi allwedd radar o Ganolfannau/Canolfannau Croeso? Os yw hynny'n gywir?
- Os byddwn yn bwriadu cynnal arolwg arall, bydd clinigau misol ar gyfer rhai afiechydon yn gyfle da iawn i gael pobl i gymryd rhan mewn arolygon – **CAM GWEITHREDU: gwirio bod ymwybyddiaeth o'r cynllun allwedd radar yn cael ei annog ar wahanol adegau o fewn iechyd a gofal cymdeithasol**
- Beth yw'r amserlen ar gyfer Bins For Boys? Pryd fydd gennym ni syniad o'r hyn sydd ei angen ar draws y Sir?

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch i'r Aelod Cabinet a'r swyddogion am y gwaith hwn, ac am fynychu heddiw. Mae'r Strategaeth Toiledau yn bwysig ac yn helpu i gefnogi gweithgareddau corfforol ar gyfer pobl o gwmpas y lle, p'un ai ydynt yn siopa, yn cymryd rhan mewn chwaraeon ac ati. Rydym wedi codi llawer o gwestiynau a gwneud llawer o sylwadau: gwnaethom ofyn am ddiweddariad o ran statws cyfeillgar i Stoma a gofynnodd am grant Llywodraeth Cymru o £17,200. Roedd pryderon ar draws y grŵp ynglŷn â thoiledau Neillryw, am sicrhau y bydd toiledau un rhyw yn dal i fod ar gael, ond rydym yn deall y pryder ynghylch bod yn rhy ragnodol yng ngeiriad y strategaeth. Awgrymwyd ein bod yn ystyried sefydlu gweithgor fel o'r blaen. Roedd cwestiynau ynghylch sut i wella ymgysylltiad ag arolygon – gallwn ddysgu gan Gyngor Tref y Fenni a'r arolygon gwasanaeth a gynhaliwyd ganddynt; fel rhan o'r gweithgor hwnnw, gallem ofyn iddynt ddo draw i siarad â ni a dangos i ni beth wnaethant hwy yn wahanol. Mae'r sticeri dwyieithog cyfeillgar i Stoma yn rhagorol ar hyn o bryd, ac mae aelodau'n awyddus i fwrw ymlaen gyda hyn. Roedd peth pryder ynglŷn â diffyg manau newid yng nghanol tref y Fenni, ac rydym wedi gofyn am ddiweddariad ynglŷn â Chanolfan Melville. Roedd rhai anghysondebau ar y map toiledau o ran amseroedd agor, ac roedd awgrym am focsys miniog a goleuadau glas yn y toiledau. Codwyd pryderon am brinder lleoedd newid yng Nglannau Hafren, a sut nad yw Canolfan Hamdden Cil-y-coed yn cwrdd â'r gofynion. Roeddem hefyd eisiau deall ychydig mwy am ymddygiad gwrthgymdeithasol a fandaliaeth ein toiledau cyhoeddus – mae angen i ni ailgysylltu â Heddlu Gwent.

Rydym am ddiolch i'r tîm sy'n cynnal a chadw ein toiledau cyhoeddus ar draws y Sir: maent yn gweithio'n eithriadol o galed, ac mae cael toiledau glân yn hanfodol bwysig i ymwelwyr a'n trigolion.

4. Blaenraglen Gwaith a Rhestr Gweithredu y Pwyllgor Craffu Lle

Nododd y Cynghorydd Brown fod Cynllun Adnau'r CDLIA wedi'i ohirio o'r blaen, a mynegodd bryder y gellid colli'r cyfle iddo ddo i'r pwyllgor, ac y gallai'r ymgynghoriad ddigwydd yn ystod gwyliau'r ysgol, na fydd yn amser effeithiol. Sicrhaodd swyddogion yr aelodau eu bod mewn trafodaethau am yr amserlenni terfynol, ac y bydd yn dod i gyfarfod mis Mai, Gorffennaf neu fis Medi yn dibynnu ar bryd y pennir dyddiad y Cyngor – **CAM GWEITHREDU: Y Cadeirydd i gysylltu â'r Cynghorydd Griffiths a'r Pennaeth Creu Lleoedd i sicrhau eglurder ynghylch yr amserlenni**

5. Cynllunydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet

6. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1af Chwefror 2024.

Cytunwyd ar y cofnodion – cynigiwyd gan y Cynghorydd Thomas ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Lucas.

7. Cyfarfod Nesaf – 10fed Ebrill 2024

The meeting ended at **11.25 am**